

Coimisiún na Scrúduithe Stáit
State Examinations Commission

LEAVING CERTIFICATE EXAMINATION, 2019

CZECH
HIGHER LEVEL

Monday, 17 June
09:30 - 12:30

Přečtěte si pozorně celý text a odpovězte na otázky ve všech třech částech. Odpovězte vlastními slovy a pouze na základě textu. Všechny otázky musí být zodpovězeny v českém jazyce.

Část 1**[30 bodů]****URBEX: NA MÍSTECH, KTERÁ V PRŮVODCÍCH NENAJDETE**

„Oni zachytí něco, co možná jednou zanikne. Pro historiky architektury to může být velmi cenná informace. Vynikající je, pokud si pak těch obrázků všimne někdo, kdo tu stavbu zachrání, což se stává.“ (Zdeněk Lukeš, historik architektury).

Konečně nacházíme vstup. Odmotáváme drátek, nahrazující kdysi nasazený zámek, a odtlačujeme od sebe mřížová vrátka tak, abychom dělali co možná nejméně hluku. Když už je škvíra tak veliká, že se dá pohodlně vklouznout dovnitř, unikáme pálícímu červencovému slunci do chládku a přítmí opuštěné nemocniční budovy.

Jsme v braniborské nemocnici, prázdné od roku 2000. Tam, kde se například během první světové války léčil se zraněním nohy Adolf Hitler, se dnes prochází jen pár „náhodných“ návštěvníků a urbexerů. Uvnitř ale nepotkáváme žádné. Sami se protloukáme změtí tmavých chodbiček, plných zotevřených dveří, lákajících k nahlédnutí do bývalých pokojů a ordinací. Nezbylo v nich nic, jen pár světel a umyvadel. Rozbitými okny se dovnitř dobývají šlahouny břečťanu a větve divoce rostoucích stromků. Po chvíli následování chodeb s odlupující se omítkou, kde se po zemi povalují střepy vytlučенých luxfer i hadičky od kanyl, ale přece jen nacházíme poklad. V obrovské místnosti stojí před kdysi mozaikovými okny stará zrezivělá nemocniční postel, tolik známá z fotografií různých urbexerů.

Urban exploration, zkráceně urbex, nebo také městský průzkum či průzkum všeho (většinou opuštěného), co vzniklo lidskou rukou, je pozoruhodný fenomén moderní doby. Činnost, jejíž kořeny sahají mnoho staletí nazpět, dnes zažívá obrovský příliv popularity i v České republice. Sociální sítě i internet jsou plné webových stránek zabývajících se touto tematikou. K tomu, co dříve bývalo tajnou zálibou několika stovek nadšenců na celém světě, se dnes hlásí mnoho lidí různého věku i profesí. Návštěva opuštěných míst láká čím dál víc.

Setkání v hotelu Woody

Je sotva kolem páté odpoledne, ale slunce kamsi zmizelo. Už dávno není léto. Je březen a obcházíme lázeňský hotel přezdívaný Woody v německém národním parku Harz. Hledáme vstup. Nakonec nacházíme malé okénko na zadní straně budovy a prolézáme dovnitř.

Uvnitř je tma. Všechna okna jsou zatlučená. Světla baterek hledají cestu skrze napadané sutiny v přízemí. Moji tři kamarádi se vydávají po schodech nahoru do prvního patra. Já se rozhodnu prozkoumat přízemí. Postupuji chodbami do dalšího křídla budovy, kde leží převrácená skříň; na ní je naaranžováno několik starých prázdných lahví. Dávám pozor, kam šlapu. Hotel je z velké části dřevěný, dlouhá desetiletí bez péče se znatelně vryla do jeho stěn i podlah. Přeběhne mi mráz po zádech, když došlápnu a ucítím, jak se mi noha zhoupala o pár centimetrů níž. Nebýt lina, možná se propadnu.

Když konečně stojím u skříně, slyším ve vysílačce Otův hlas. Jen vůbec nerozumím, co říká. Otáčím se a vyrážím za ostatními nahoru. Všichni tři stojí v krásné místnosti se dvěma menšími schodišti, na která dopadají skrze nezatlučená okna zbytky denního světla. Na můj dotaz odpovídají, že tu nejsme sami.

Nad námi se ozývají hlasy. Ani nedutáme. Čekáme, co bude dál. Stejný postup volí i neznámí nad námi. My nechceme nahoru, oni nechtějí dolů. Uběhne snad půl hodiny, než sejdou k nám. Se stativy v rukách opatrně přicházejí za námi. Nejspíš do poslední chvíle uvažují, co jsme zač. Když uvidí naše fotoaparáty a stativy, strach ustupuje, pozdravíme se. Máme tu čest s německými urbexery. Dáváme se do řeči. Vyprávějí, kam cestují, a my zase vykládáme jim.

Pod falešnou identitou

Není se čemu divit, že onen nádherný nemocniční komplex s temnou pitevnou a chirurgií, kde dodnes páchne dezinfekce, začala policie hlídat. Po zveřejnění několika článků, které prozradily jeho souřadnice, se stal terčem nájezdů zvědavců i vandalů. Někdo vylámal dveře, vytloukl okna, spálil operační lůžko a odnesl operační světlo, které bývalo společně s kovovým lůžkem pod okny nejslavnější tamní atrakcí.

Ke komunitě urbexerů se hlásí často i lidé, kteří neuznávají její pravidla. „Zanech pouze stopy, odnes jen fotky,“ je motto, kterým se řídí většina vyznavačů této poněkud netradiční a často nebezpečné záliby. Nevytvářejte vstupy, které na místě nejsou, neodnášet vybavení, nezveřejňovat lokace. To jsou hlavní pravidla urbexerů, kterými se snaží zabránit ničení. Stavbám dávají náhradní jména. Schloss Rapunzel, hotel Woody, chateau Noisy, hotel Overlook. To všechno jsou jen přezdívky, falešné identity ohrožených míst jako ochrana proti vandalům.

Kdysi nikdo přezdívkou nechránil plicní sanatorium dr. Hermanna na polské straně hranic. Nádherný komplex z červených cihliček jsme prozkoumali osm let poté, co ho neznámý žhář, už jako opuštěný, zapálil. Po požáru zbyly z většiny budovy jen obvodové zdi. Naštěstí se ale opravuje z peněz vybraných nadací Sokolowsko.org. Dělalí se nové stropy i střechy, základy se vysoušejí. Areál se má znovu využívat. Ne všechny krásné opuštěné stavby mají takové štěstí. A ne vždy za jejich zkázou stojí vandalové a žháři.

Zůstane jen fotka

Za opuštěnými stavbami není třeba jezdit za hranice. I v Česku je mnoho krásných chátrajících míst, kam nevedou turistické značky a rozumný člověk by tam nevkočil. Například bývalá secesní továrna na lustry přezdívaná Eliáška nebo opuštěný lázeňský hotel Edward, který ještě za dob minulého režimu nešťastně zasáhla částečná moderní přestavba. V hotelu se ale naštěstí začalo pracovat, jednou se možná dočkáme jeho znovuotevření. Jeho opuštěná chátrající podoba zůstane jen na fotkách...

Fotografie. To jediné zůstává a smí zůstat za urbexery. Dlouhé hodiny pátrání na mapách a v různých dokumentech, často několikahodinová cesta na místo a občas i zranění. To vše předchází a obnáší průzkum opuštěných staveb. Je to dobrodružství bez jasného výsledku, protože kolikrát když člověk dorazí na místo, zjistí, že není kudy dovnitř nebo že už tam třeba není vůbec nic. S tím vším musí ti, co se urban exploration věnují, počítat. Ale když se to povede, stojí to za to.

(Katka Havlíková, upraveno podle *finmag.cz*)

1. Vysvětlete vlastními slovy: [5 bodů]

- a) souřadnice
- b) identita
- c) motto
- d) „doba minulého režimu“
- e) „fenomén moderní doby“

2. Vysvětlete na základě textu, co znamená urbex. [5 bodů]

3. Vysvětlete na základě textu, proč dávají urbexeři místům falešná jména. [5 bodů]

4. Vysvětlete na základě textu pozitivní aspekty urbexu a pozitivní dopady jejich aktivit. [5 bodů]

5. Popište na základě textu rizika spojená s urbexem. Domníváte se, že se tato rizika vyplatí? Vysvětlete, proč ano/proč ne. Vezměte ve své odpovědi do úvahy urbexery samotné, ale i společnost obecně. [5 bodů]

6. „Zanech pouze stopy, odnes pouze fotky.“ Je hlavní motto urbexerů - vyjádřete vlastní názor na toto tvrzení. [5 bodů]

Část 2 [30 bodů]

Na základě textu napište komentář o 100-150 slovech na toto tvrzení: „Vynikající je, pokud si pak těch obrázků všimne někdo, kdo tu stavbu zachrání, což se stává.“

Část 3 [40 bodů]

Napište esej (minimum 300 slov) na jedno z následujících témat:

1. „Návštěva opuštěných míst láká čím dál víc.“ Vyjádřete vlastní názor.
2. Dát si roční pauzu po střední škole – je to užitečné, nebo je to jen ztráta času? Vezměte ve svém textu do úvahy obě strany tohoto tvrzení.